

UZREPORT TV

MINISTRY OF HEALTH OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN

**IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

**"ABU ALI IBN SINO (AVICENNA)
AND INNOVATIONS IN MODERN
PHARMACEUTICS"**

**May 20th, 2021 / g
Tashkent city, Uzbekistan**

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА И ИНСТИТУТИ

ИБН СИНО ЖАМОАТ ФОНДИ

АБУ АЛИ ИБН СИНО ВА ЗАМОНАВИЙ ФАРМАЦЕВТИКАДА ИННОВАЦИЯЛАР

**IV ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН
МАҚОЛАЛАР ТЎПЛАМИ**

АБУ АЛИ ИБН СИНО И ИННОВАЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ ФАРМАЦЕВТИКЕ

**СБОРНИК IV МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ**

ТОШКЕНТ - 2021

кўплаб ечим вариантларини тақдим этади.

Адабиётлар

1. Дафт Р. Менеджмент. 6-е издание/ Пер. с англ. – Спб.: Питер, 2017. – 864 с.
2. Итан М. Раснел. Метод McKinsey. Использование техник ведущих стратегических консультантов для решения личных и деловых задач. М.: Альпина Паблицер, 2017. - 192 с.

ФАРМАЦЕВТ КАДРЛАРНИ ЎҚИТИШДА MATHCAD ДАСТУРИДАН ФЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ

Турсунов Ў.Т., Байдуллаев А.С., Ражабов Э.Э.

*Тошкент фармацевтика институти
e-mail: uktam_t@mail.ru*

Долзарблиги: Бугунги кунда дастурлаш тиллари жадал суръатларда ривожланиб бормоқда, ва ҳамма соҳаларда кенг фойдаланилмоқда шунга карамай соҳа мутахассислари дастурлаш тиллари билан яқиндан таниш бўлмаганлиги сабабли ишлаб чиқаришда, математик ва математик-статистик, иктисодий ва муҳандислик масалаларни аналитик ва сонли ечиш жараёнларида АПД (Амалий Пакет дастурини)дан фойдаланиш жуда муҳим аҳамиятга эга бўлиб қолмоқда. Математик ва илмий-техник ҳисоб-китобларда MathCAD дан фойдаланишнинг долзарблиги.

Компютер алгебра билан ишлаш услублари ва услубларини компютер ёрдамида лойиҳалаштириш синфидан ўрганиш, интерактив ҳужжатларни тайёрлаш ва визуал таъминлаш [1].

Мақсад: Муҳандислик ва иктисодий табиатнинг математик муаммоларини ҳал қилиш учун мўлжалланган воситалардан фойдаланиш ҳозирги пайтда кучли компютер пакетлари пайдо бўлиши билан боғлиқ тўртинчи инқилобий ўзгаришларни бошдан кечирмоқда: Mathcad, Mathematica, Matlab, Derive, Theorist ва бошқалар (дастлабки уч босқич) уларнинг давридаги ушбу инқилоб, мос равишда, ҳисоблаш тахтаси, бухгалтерия ҳисоби ва микрокалькулятор пайдо бўлиши билан белгиланди). [2] Улар талабани оғир, одатий ҳисоб-китобларни, бир хил турдаги ҳисоб-китобларни бажаришдан озод қилади ва ўрганилаётган материалга диққатини жамлашга имкон беради. MathCAD бизга рақамли ва аналитик (рамзий) ҳисоб китобларни бажариш имконини беради, натижада фойдаланувчи томонидан белгиланадиган аниқлик жуда қулай математик йўналтирилган интерфейсга ва илмий графикларнинг ажойиб воситаларига эга.

Усул ва услублар: Ўқитиш интуитив интерфейсга ва кўп қиррали имкониятларга эга бўлган компютер пакетига асосланган бўлиши керак. Математик ҳисоб-китобларни автоматлаштиришнинг яхлит тизими бўлган MathCAD ҳозирги вақтда иктисодий оптималлаштириш муаммоларини ҳал қилиш учун энг машҳур тўплам ҳисобланади. У ишчи варағини эркин тузиш, ҳисоб-китобларни бажариш, графикларни қизиш жараёнларини аънавий тилларда дастурлашнинг мураккаблигига кирмасдан жуда тез ўзлаштира олиш қобилияти билан бошқа пакетлар билан таққосланади. [2,3]

Унинг асосий афзалликларидан бири шундаки, бугунги кунда у математик формулалар, белгилар ва белгиларнинг одатий шаклида, шунингдек махсус функцияларга мурожаат қилиш орқали масалалар ечими тавсифи берилган ягона математик тизимдир.

Ушбу методика саноат фармацевцияси талабаларини саноатнинг муҳандислик ва иктисодий муаммоларини ҳал қилишда замонавий ахборот технологияларидан фойдаланиш бўйича ўқув ва илмий-тадқиқот ишларига жалб қилишга имкон беради.

Натижалар: Талабалар мустақил равишда (ҳар бири ўз даражасида, тайёргарлик даражасига қараб) берилган индивидуал топшириқни бажарадиган тарзда ташкил этилган. Кучлироқ талаба, занфроқ сингари, аниқ ҳисоб-китобларни амалга ошириши шарт. Шундан сўнг, ўқитувчи раҳбарлигида у берилган шартларнинг мантқиқий блокида жойлашган параметрларнинг ўзгаришига натижанинг боғлиқлигини ўрганишга киришади, ўзгаришларнинг руҳсат этилган чегараларини аниқлайди, олинган натижаларнинг ҳусусиятларини таҳлил қилади.

Шундай қилиб, дарс охирига келиб ҳар бир талаба материални ўз даражасида эгаллайди. Методик қўлланмаларга эга бўлиб, батафсил кўрсатмалар ва одатдаги муаммоларни ҳал қилишнинг мисоллари мавжуд бўлиб, талабалар мустақил равишда тадқиқот олиб боришлари

мумкин, бу масофавий ўқитишни жорий қилиш учун айниқса муҳимдир [1,3].

MathCAD тизимидан фойдаланган ҳолда ишларни бажариш натижасида талабалар компьютерни оптималлаштириш масалаларини ўрнатиш ва тайинланган муҳандислик масалаларини ечиш маҳоратига эга бўладилар. Бундан ташқари, MathCAD -дан курс ишларида фойдаланиш талабаларга замонавий ҳисоблаш фанлари ва компьютер технологиялари ютуқларига тўлиқ қўшилиш имконини беради. Бу янги билимларни олиш жараёнини тезлаштиради, юқори даражадаги касбий малакаларни таъминлайди.

Хулоса: Хулоса қилиб айтганда, бутунги кунда компьютер ахборот технологиялари олий таълимни ривожлантиришнинг устувор йўналишига айланиб бормоқда. Улардан фойдаланиш компьютерда кўп меҳнат талаб қиладиган ҳисоблаш ишларини бажаришда ўқиш вақтини тежашга, таълим сифатини оширишга ва ўқувчиларда академик ва касбий қобилиятларни ривожлантиришга ёрдам беради.

Амалиёт шуни кўрсатадики, ўқув жараёнида интеграциялашган MathCAD тизимидан фойдаланиш ўқув жараёнини сезиларли даражада бойитади, материални идрок этишни осонлаштиради, талабаларнинг мустақил ишларини рағбатлантиради, уларнинг интеллектуал ривожланишига ҳисса қўшади. Бундан ташқари, олинган билимлар келажакда ўқув-методик ишлар ва тезислар ёзишда, талабаларнинг илмий тадқиқот ишларини олиб боришда қўлланилади.

Адабиётлар:

1. Кирьянов Д. В. MathCAD15/MathCAD Prime 1.0 / Кирьянов Д.В., СПб.: БХВ-Петербург, 2015. – 432 с.
2. Назаров Д.М. MathCAD 14: Основные сервисы и технологии / Назаров Д.М., Пожарская Г.И. М.: Национальный открытый университет «ИНТУИТ», 2016. – 139 с.
3. Самоучитель по MathCAD 11.- URL: <https://www.rk5.msk.ru/ Knig/Matycad11/pdf>.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДОРИ ВОСИТАЛАРИ ВА ТИББИЁТ БУЮМЛАРИ ДАВЛАТ РЕЕСТРИДА РЎЙХАТДАН ЎТГАН ИНСУЛЬТ КАСАЛЛИГИНИ ДАВОЛАШДА ИШЛАТИЛАДИГАН ДОРИ ВОСИТАЛАРИ ТАҲЛИЛИ

Усмонова А.Т., Зайнутдинов Х.С.

*Тошкент фармацевтика институтини
e-mail: azt:ausmonova18@gmail.com*

Долзарблиги: инсульт - мия қон айланишининг ўткир бузилиши ёки умуман тўхташи билан кечадиган кассаликдир. Дунёда йилига 15 миллиондан ортиқ инсульт билан касалланиш ҳолати қайд этилади ва бундан 12.7 миллиони юқори қон босими туфайли содир бўлади, тахминан 6.2 миллиони ўлим билан якунланади. Беморларнинг фақат 20% аввалги турмуш тарзига қайтишга муваффақ бўлади. Қолган беморлар эса умрининг охиригача ногиронликнинг маълум тури билан яшайди.

Инсульт касаллигини даволашда қўлланилаган дори препаратлари ассортиментини ўрганиш, уни оптимал равишда шакллантириш, замонавий, юқори сифатли, безарар препаратлар билан таъминлаш муҳим муаммодир [1].

Мақсад. Инсульт касаллигини даволашда қўлланиладиган дори воситаларини Ўзбекистон Республикаси дори воситалари ва тиббиёт буюмлари давлат реестрида №24 2020 йилдаги (01.01.2020й. ҳолатига кўра) рўйхатдан ўтган дори воситаларининг ассортимент таҳлилинини ўрганиш.

Усул ва услублар. Ретроспектив контент таҳлил ўтказиш, Ўзбекистон Республикасида қайд этилган ва тиббиёт амалиётида ишлатишга рухсат этилган инсульт касаллигида қўлланиладиган дори препаратларининг номлари, ишлаб чиқарилган шакли, ишлаб чиқарувчи фирма номи ва мамлақати бўйича маълумотлар контент таҳлили учун асос сифатида олинди [2].

Натижалар. Таҳлил асосида Ўзбекистон Республикаси тиббиёт амалиётида қўлланишга рухсат этилган инсульт касаллигини даволашда ишлатиладиган дори воситаларининг умумий миқдори ишлаб чиқарувчи давлатларнинг хилма-хиллиги билан бирга ҳисобланганда савдо номи